

ESIPUHE K. MARXIN L. KUGELMANNILLE KIRJOITAMIEN KIRJEIDEN VENÄJÄNNÖKSEEN

Julkaistessamme erillisenä kirjasena kaikki saksalaisessa sosialidemokraattisessa „Neue Zeit” * viikkolehdessä julkaistut Marxin kirjeet Kugelmannelle asetimme tehtäväksemme tutustuttaa venäläistä yleisöä lähemmin Marxiin ja marxilaisuuteen. Marxin kirjeenvaihdossa, kuten saattoi odottaakin, on hänen yksityisasioiden annettu hyvin paljon sijaa. Elämäkerran kirjoittajalle se kaikki on tavattoman arvokasta aineistoa. Mutta yleensä laajalle yleisölle ja erikoisestikin Venäjän työväenluokalle ovat paljon tärkeämpiä kirjeiden ne kohdat, jotka sisältävät teoreettista ja poliittista aineistoa. Juuri meillä, tällä vallankumouksellisella kaudella, jota parhaillaan elämme, on erikoisen opettavaa syventyä siihen aineistoon, joka kuvaa Marxia kaikkiin työväenliikkeen ja maailmanpolitiikan kysymyksiin välittömästi reagoivana. „Neue Zeitin” toimitus on aivan oikeassa siinä, että „mieltämme ylentää tutustuminen niiden henkilöiden olemukseen, joiden ajattelu ja tahto on muovautunut suurten mullistusten oloissa”. Venäläiselle sosialistille tämä tutustuminen vuonna 1907 on vieläkin tarpeellisempaa, sillä se antaa koko joukon mitä arvokkaimpia ohjeita sosialistien välittömistä tehtävistä kaikissa ja kaikenlaisissa vallankumouksissa, joita hänen maassaan tapahtuu. Venäjällä on juuri nyt koettavanaan „suuri kumous”. Marxin politiikan, jota hän noudatti verrattain myrskyisinä 1860-luvun vuosina, pitäisi olla hyvinkin usein suoranaisena esikuvana sosialidemokraatin politiikalle nykyisessä Venäjän vallankumouksessa.

* — „Uusi Aika”. Toim.

Sen vuoksi haluamme mainita vain lyhyesti Marxin kirjeenvaihdon niistä kohdista, jotka ovat erikoisen tärkeät teorian kannalta,— ja kosketella seikkaperäisemmin hänen, proletariaatin edustajan, vallankumouksellista politiikkaa.

Marxilaisuuden täydellisemmän ja syvällisemmän käsittämisen kannalta on erittäin mielenkiintoinen kirje heinäkuun 11 päivästä 1868 (s. 42 ja seur.)²⁹. Vulgäärejä taloustieteilijöitä vastaan tähdättyjen polemiikkihuomautusten muodossa Marx esittää siinä erittäin selvästi *oman* käsityksensä niin sanotusta arvon „työ”-teoriasta. Marx erittelee siinä lyhyesti, yksinkertaisesti ja erittäin selvästi juuri ne vastaväitteet arvoteoriaansa vastaan, joita vähemmän valmentuneet „Pääoman” lukijat luonnollisimmin tekevät ja joihin „professoritieteen”, porvarillisen „tieteen” tusinaedustajat sen vuoksi kärkkäimmin tarttuvat. Marx osoittaa siinä, mitä tietä hän kulki ja mitä tietä on kuljettava arvoin selittämiseen. Hän opettaa *menettelytapansa* käyttöä ottamalla esimerkiksi aivan tavallisia vastaväitteitä. Hän selvittää sellaisen (ensi näkemältä) puhtaasti yhteettisen ja abstraktisen kysymyksen kuin arvoteorian yhteyden „hallitsevien luokkien etuihin”, jotka vaativat „*sekaannuksen ikuistamista*”. Toivokaamme, että jokainen, ken ryhtyy tutkimaan Marxia ja lukemaan „Pääomaa”, lukisi ja yhä uudelleen lukisi mainitsemamme kirjeen „Pääoman” ensimmäisten ja vaikeimpien lukujen tutkimisen ohella.

Kirjeiden muita, teoreettisessa suhteessa erikoisen mielenkiintoisia kohtia on Marxin antama arvio eri kirjailijoista. Kun luet näitä elävästi kirjoitettuja innokkaita Marxin lausuntoja, joissa tulee ilmi hyvin suuri mielenkiinto kaikkia suuria aatevirtauksia ja niiden erittelyä kohtaan,— tuntuu siltä kuin kuuntelisit nerokkaan ajattelijan puhetta. Paitsi sivumennen esitettyjä lausuntoja Dietzgenistä ansaitsevat lukijain erikoista huomiota lausunnot proudhonisteista (s. 17)³⁰. Porvaristosta lähtöisin oleva „loistava” intelligenttinueoriso, joka yhteiskunnallisen nousun kausina syöksyy „proletariaatin keskuuteen” eikä kykene omaksumaan syvällisesti työväenluokan näkökantaa ja työskentelemään sitkeästi ja vakavasti proletaaristen järjestöjen „rivissä ja rintamassa”, on kuvattu muutamain piirroin hämmästyttävän selvästi.

Siinä on Dühringistä annettu lausunto (s. 35)³¹, joka ikään kuin ennakoï Engelsin (yhdessä Marxin kanssa) yhdeksän vuotta myöhemmin kirjoittaman kuuluisan „Anti-Dühring” kirjan sisältöä. On olemassa Zederbaumin venäjännös, mutta valitettavasti se ei ole ainoastaan vaillinainen, vaan suorastaan huono käännös, jossa on virheitä. Siinä on myös Thünenistä annettu lausunto, joka koskettelee samalla myös Ricardon korkoteoriaa. Jo silloin, vuonna 1868, Marx torjui päättäväisesti „Ricardon virheet”, jotka hän kumosi lopullisesti vuonna 1894 ilmestyneessä „Pääoman” kolmannessa osassa ja joita tänäkin päivänä kertaavat revisionistit — alkaen meidän ultraporvarillisesta ja jopa „mustasotnialaisesta” hra Bulgakovista ja päätyen „miltei ortodoksiin” Masloviin.

Mielenkiintoinen on myös Büchneria koskeva lausunto vulgäärin materialismin ja Langelta (porvarillisen „professori”-filosofian tavallinen lähde!) jäljennetyn „pintapuolisen jaarittelun” arviointeineen (s. 48)³².

Siirrymme Marxin vallankumoukselliseen politiikkaan. Meillä Venäjällä on sosialidemokraattien keskuudessa levinnyt ihmeteltävän laajalti jokin pikkuporvarillinen käsitys marxilaisuudesta, — että muka vallankumouksellinen kausi erikoisine taistelumuotoineen ja proletariaatin erikoisine tehtävineen on melkeinpä poikkeus, mutta „perustuslaki” ja „äärimmäinen oppositio” — sääntö. Missään muussa maassa koko maailmassa ei ole tällä hetkellä niin syvällistä vallankumouksellista kriisiä kuin Venäjällä, eikä missään maassa ole „marxilaisia” (marxilaisuuden madaltajia ja vulgärisoijia), jotka suhtautuisivat niin epäileväisesti, poroporvarillisesti vallankumoukseen. Siitä, että vallankumous on sisällöltään porvarillinen, meillä tehdään lattea johtopäätös, jonka mukaan porvaristo on vallankumouksen *liikkeellepaneva voima* ja proletariaatin tehtävät tässä vallankumouksessa ovat toisarvoiset, epäitsenäiset ja vallankumouksen proletaarin johtaminen mahdotonta!

Miten Marx paljastaakaan tuon latteen käsityksen marxilaisuudesta kirjeissään Kugelmannelle! Siinä kirje vuoden 1866 huhtikuun 6 päivältä. Marx lopetti siihen aikaan tärkeimmän teoksensa. Arvionsa vuoden 1848 Saksan vallankumouksesta hän oli jo antanut lopullisesti 14 vuotta ennen tämän kirjeen kirjoittamista. Sosialistiset illuusionsa sosialistisen vallankumouksen läheisyydestä vuonna 1848

hän kumosi itse vuonna 1850. Ja vuonna 1866, kun hän vasta alkoi havaita uusien poliittisten kriisien syntymisen, hän kirjoittaa:

„Ymmärtävätköhän meidän filisterimme (puhe on Saksan liberaalisista porvareista) lopultakin, että ilman vallankumousta, joka kukistaa Habsburgit ja Hohenzollernit, asian täytyy loppujen lopuksi päätyä taaskin kolmikymmenvuotiseen sotaan”... (ss. 13—14)³³.

Ei jälkeäkään sellaisista illuusioista, että lähinnä seuraava vallankumous (se tapahtui ylhäältä- eikä alhaalta-käsin, kuten Marx oli odottanut) kukistaisi porvariston ja kapitalismin. Todetaan mitä selvimmin ja täsmällisimmin se, että tämä vallankumous kukistaa vain preussilaisen ja itävaltalaisen monarkian. Ja mikä usko tuohon porvarilliseen vallankumoukseen! Mikä proletarisen taistelijan vallankumouksellinen kiihko, taistelijan, joka ymmärtää porvarillisen vallankumouksen valtavan merkityksen sosialistiselle eteenpäinmenolle!

Kolme vuotta myöhemmin, todetessaan Napoleonin imperiumin romahduksen aattona Ranskassa „hyvin mielenkiintoisen” yhteiskunnallisen liikkeen, Marx puhuu *suorastaan riemuissaan* siitä, että „pariisilaiset alkavat tutkimalla tutkia vallankumouksellista läheistä menneisyyttään valmistautuakseen tulevaan uuteen vallankumoustaisteluun”. Ja kuvattuaan tuossa menneisyyden arvioinnissa esiin tullutta luokkien taistelua Marx lausuu lopuksi (s. 56): „Ja niin kiehuu historiaaikurin koko kattila! Milloinkahan *meillä* (Saksassa) päästään niin pitkälle!”³⁴.

Juuri tuossa pitäisi Marxilta ottaa oppia Venäjän intelligentti-marxilaisten, jotka ovat skeptillisyyden veltostamia ja pedanttisuuden tylsistämiä ja taipuvaisia katumuspuheisiin, väsyvät nopeasti vallankumouksesta ja unelmoivat kuin juhlasta vallankumouksen hautaamisesta ja sen vaihtamisesta perustuslailliseen proosaan. Heidän sietäisi oppia teoreetikolta — proletarien johtajalta uskoa vallankumoukseen, taitoa kutsua työväenluokkaa puolustamaan välitömiä vallankumouksellisia tehtäviään loppuun saakka, oppia mielenlujuutta, jolle on vierasta raukkamainen ruikutus vallankumouksen väliaikaisten epäonnistumisten jälkeen.

Marxilaisuuden pedantit ajattelevat: tuo kaikki on siveellistä jaarittelua, romantiikkaa, realismin puuttumista!

Ei, herrat, se on vallankumouksellisen teorian ja vallankumouksellisen politiikan yhdistämistä, sitä yhdistämistä, jota ilman marxilaisuus muuttuu brentanolaisuudeksi, struvelaisuudeksi, sombartilaisuudeksi. Marxin oppi satoi luokkataistelun teorian ja käytännön yhdeksi eheäksi kokonaisuudeksi. Ja se ei ole marxilainen, joka olemassaolevan puolusteluksi vääristelee objektiivisesta tilanteesta oikean kuvan antavaa teoriaa mennessä niinkin pitkälle, että pyrkii mahdollisimman pian mukautumaan jokaiseen vallankumouksen väliaikaiseen laskuun, hylkäämään mahdollisimman pian „vallankumoukselliset illuusiot” ja ryhtymään „reaaliseen” tyhjänpäiväiseen hommailuun.

Marx osasi rauhallisimmiltakin näyttävänä, hänen sanontansa mukaan „idyllisinä”, „ilottoman suomalaisina” („Neue Zeit” lehden toim. sanonnan mukaan) aikoina tuntea vallankumouksen läheisyyden ja *nostaa* proletariaattia sille tasolle, että se tuli tajuamaan edistykselliset vallankumoukselliset tehtävänsä. Meidän venäläiset intelligenttimme, jotka poroporvarillisesti yksinkertaistavat Marxia, opettavat vallankumouksellisimpinakin aikoina proletariaattia noudattamaan passiivisuuden, nöyrästi „virran mukana” kulkemisen politiikkaa, arasti tukemaan muodissaolevan liberaali-puolueen horjuvimpia aineksia!

Marxin arvio Kommuunista on Kugelmannille kirjoitettujen kirjeiden kruunu. Ja tuo arvio on erikoisen antoisa, kun sitä rinnastetaan venäläisten oikeistosiiven sosialidemokraattien menettelytapoihin. Plehanov, joka vuoden 1905 joulukuun jälkeen huudahti raukkamaisesti: „Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”, oli niin vaatimaton, että vertaili itseään Marxiin. Estihän muka Marxkin vallankumousta vuonna 1870.

Niin, *myöskin* Marx esti sitä. Mutta katsokaahan, mikä pohjaton kiulu tulee näkyviin Plehanovin ja Marxin välillä tässä Plehanovin itsensä esittämässä vertauksessa.

Marraskuussa 1905, kuukautta ennen Venäjän ensimmäisen vallankumouksensa kohokohtaa, Plehanov ei ainoastaan ollut varoittamatta päättäväisesti proletariaattia, vaan päinvastoin puhui suoraan siitä, että on välttämätöntä *oppia käyttämään asetta ja aseistautua*. Mutta kun kuukauden kuluttua puhkesi taistelu, niin Plehanov, analysoimatta vähääkään sen merkitystä, sen osuutta yleisessä tapahtumien kulussa, sen yhteyttä aikaisempiin taistelumuotoihin,

kiiruhti tekeytymään katuvaksi intelligentiksi: „Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”.

Vuoden 1870 syyskuussa, puoli vuotta ennen Kommuunia, Marx varoitti suoraan Ranskan työläisiä: kapina on *mielettömyyttä*, sanoi hän tunnetussa Internationalen adres-sissa³⁵. Hän paljasti *etukäteen* natsionalistiset harhakuvi-telmat vuoden 1792 tapaisen liikkeen mahdollisuudesta. Hän osasi sanoa monta kuukautta aikaisemmin *eikä jäljestä-päin*: „Ei pidä tarttua aseisiin”.

Entä kuinka hän käyttäytyi, kun tuota, hänen syyskuussa antamansa lausunnon mukaan *toivotonta* yritystä alettiin toteuttaa vuoden 1871 maaliskuussa? Ehkä Marx käytti sitä hyväkseen (kuten Plehanov joulukuun tapahtumia) vain „vainotakseen” vihamiehiään, Kommuunia johtaneita proudhonisteja ja blanquilaisia? Ehkä hän rupesi nalkuttamaan kuin mikäkin kaitsijadaami: sanoinhan minä, varoitinhan minä, siinä nyt on se romantiikkanne ja vallankumoushoureenne? Ehkäpä hän saattoi kommunar-deja, kuten Plehanov joulukuun taistelijoita, neuvoen omahyväisen filisterin tapaan: „Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”?

Ei. Huhtikuun 12 p:nä 1871 Marx kirjoittaa *riemastuneen* kirjeen Kugelmannelle,—kirjeen, jonka mielellämme ripus-taisimme Venäjän jokaisen sosialidemokraatin, Venäjän jokaisen lukutaitoisen työläisen kodin seinälle.

Nähdessään kansan joukkoliikkeen Marx, joka vuoden 1870 syyskuussa sanoi kapinaa mielettömyydeksi, suhtautuu siihen huhtikuussa 1871 mitä suurimmalla huomiolla, niin kuin niiden suurten tapahtumain osanottaja, jotka merkit-sevät askelta eteenpäin maailmanhistoriallisessa vallanku-mousliikkeessä.

Se on *yritys* murskata byrokraattis-sotilaallinen koneisto, sanoo hän, eikä siirtää sitä yksinkertaisesti toisiin käsiin. Ja hän laulaa oikeata hoosiannaa proudhonistien ja blanqui-laisten johtamille Pariisin „*sankarillisille*” työläisille. „Miten joustavia”, kirjoittaa hän, „miten historiallisen aloitteellisia, miten uhrautuvaisia nuo pariisilaiset ovat-kaan!” (s. 88)... „Historia ei vielä tunne näytettä tuollai-sesta sankaruudesta”.

Marx antaa suurimman arvon joukkojen *historialliselle aloitteellisuudelle*. Oi, kunpa venäläiset sosialidemokraat-timme ottaisivat Marxilta oppia arvostaessaan Venäjän

työläisten ja talonpoikien vuoden 1905 loka- ja joulukuussa tekemää *historiallista aloitetta!*

Joukkojen *historiallisen aloitteellisuuden* ihailu mitä suurimman ajattelijan taholta, joka puoli vuotta aikaisemmin oli nähnyt epäonnistumisen, ja eloton, tunnoton, pedanttinen: „Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”! Eikö siinä ole ero kuin maan ja taivaan välillä?

Ja Marx, joukkotaistelun *osanottajana*, joka oli siinä mukana kaikella hänelle ominaisella tulisella hehkulla ja innolla istuessaan maanpakolaisena Lontoossa, ryhtyy arvostelemaan „mielettömän rohkeiden”, „*taivaita vastaan rynnäköimään valmiiden*” pariisilaisten *välittömiä askeleita*.

Oi, miten Marxia olisivatkaan silloin ivanneet nykyiset „reaaliset” älyniekkamme niiden marxilaisten joukossa, jotka vuosien 1906—1907 Venäjällä ovat soimanneet vallankumouksellista romantiikkaa! Miten ihmiset olisivatkaan pilkanneet *materialistia, taloustieteilijää*, utopioiden vihaajaa, joka ihailee „yritystä” rynnäköidä *taivaita* vastaan! Miten paljon kyyneleitä, ylimielisen suopeata naurua tai surkuttelua kaikenlaiset koteloihmiset olisivatkaan tuhlanneet mellakoimispyrkimysten, utopismin y.m. y.m. vuoksi, tuon *taivaita* kohti pyrkivästä liikkeestä annetun arvioinnin vuoksi!

Mutta Marxilla ei ollut rantatöröjen ratkiviisautta, jotka pelkäävät pohtia vallankumoustaistelun korkeimpien muotojen *tekniikkaa*. Hän pohtii nimenomaan kapinan *teknillisiä* kysymyksiä. Puolustus vaiko hyökkäys? — sanoo hän, aivan kuin sotatoimia olisi käyty Lontoon edustalla. Ja hän päättää: ehdottomasti hyökkäys, „*olisi pitänyt heti paikalla hyökätä Versailles'iin...*”

Tämä on kirjoitettu huhtikuussa 1871, muutamia viikkoja ennen suurta veristä toukokuuta...

Kapinallisten, jotka olivat aloittaneet „mielettömän” (syyskuu 1870) rynnäköimisen *taivaita* vastaan, „olisi pitänyt heti paikalla hyökätä Versailles'iin”.

„Ei olisi pitänyt tarttua aseisiin” vuoden 1905 joulukuussa, valloitetujen vapauksien ensimmäisten riistämisyrittävien torjumiseksi voimalla...

Niin, ei Plehanov suotta verrannut itseään Marxiin!
„Toinen virhe”, jatkaa Marx *teknillistä* arvosteluaan, „Keskuskomitea” (*sotilaspäällystö* — huomatkkaa tämä —

puhe on kansalliskaartin Keskuskomiteasta) „Keskuskomitea luopui *liian aikaisin* valtuuksistaan...”

Marx osasi varoittaa *johtomiehiä* ennenaikaisesta kapinasta. Mutta *proletariaattiin*, joka rynnäköi taivaita vastaan, hän suhtautui käytännöllisen neuvonantajan, joukkojen *taistelun* osanottajan tavoin, joukkojen, jotka Blanquin ja Proudhonin vääristä teorioista ja virheistä huolimatta nostivat *koko* liikkeen *korkeimmalle asteelle*.

„Olipa miten tahansa”, kirjoittaa hän, „Pariisin kapina, siinäkin tapauksessa, jos vanhan yhteiskunnan sudet, siat ja katalat hurtat tukahduttavat sen, on puolueemme mainehikkain uroteko kesäkuun kapinan aikojen jälkeen”³⁶.

Ja Marx, salaamatta proletariaatilta *ainoatakaan* Kommuunin virhettä, omisti tälle *uroteolle* teoksen, joka on *näihin aikoihin saakka* ollut paras ohjekirja taistelussa „taivaiden” puolesta — ja kaikkein kauhein pelätin liberaalisille ja radikaalisille „*sioille*”.

Plehanov. omisti joulukuulle „teoksen”, josta on tullut melkeinpä kadettien evankeliumi.

Niin, ei Plehanov suotta verrannut itseään Marxiin.

Vastatessaan Marxille Kugelman lienee ilmaissut joitain epäilyksiä ja viitannut asian toivottomuuteen, realismiin romantiikan vastakohtana, — joka tapauksessa hän vertasi Kommuunia — *kapinaa* rauhalliseen mielenosoitukseen, joka pidettiin Pariisissa vuoden 1849 kesäkuun 13 päivänä.

Marx piti heti (huhtikuun 17 pnä 1871) Kugelmanille ankan nuhdesaarnan.

„*Maailmanhistoriaa olisi tietysti hyvin mukava luoda*”, kirjoittaa hän, „*jos taisteluun ryhdyttäisiin vain ehdolla, että on olemassa ehdottoman otolliset mahdollisuudet*”.

Syyskuussa 1870 Marx sanoi kapinaa mielettömyydeksi. Mutta kun *joukot* nousivat kapinaan, niin Marx tahtoi kulkea niiden mukana, oppia yhdessä niiden kanssa, taistelun tuoksinassa, eikä pitää kanslistin moraalisaarnoja. Hän ymmärtää, että kun yritetään ottaa etukäteen huomioon *aivan tarkalleen* onnistumismahdollisuudet, niin se on petkutusta tahi auttamaton pedanttisuutta. Hän pitää *kaikkein tärkeimpänä* sitä, että työväenluokka *luo* sankarillisesti, uhrautuvasti, aloitekykyisesti maailmanhistoriaa. Marx suhtautui tähän historiaan niiden näkökannalta, jotka sitä *luovat* voimatta ottaa edeltäpäin *erehtymättömästi* huomioon onnistumismahdollisuuksia, eikä

poroporvari-intelligentin näkökannalta, joka saarnaa, että „oli helppo nähdä ennakolta... ei olisi pitänyt tarttua...”.

Marx pystyi käsittämään senkin, että historiassa on hetkiä, jolloin *joukkojen* hurja taistelu toivottomankin asian puolesta on *välttämätöntä* näiden joukkojen jatkuvaa kasvattamjsta varten ja niiden valmistamiseksi *seuraavaan* taisteluun.

Nykyisille kvasi-marxilaisillemme, jotka mielellään siteeraavat Marxia turhaan ottaakseen häneltä vain menneisyyden arvion, muttei tulevaisuuden luomistaitoa, tällainen kysymyksenasettelu on aivan käsittämätön ja periaatteessa jopa vieraskin. Plehanov ei tullut sitä edes ajatelleeksikaan, kun hän vuoden 1905 joulukuun jälkeen kävi käsiksi „*estämis*”-tehtävään...

Mutta Marx asettaakin juuri tämän kysymyksen unohtamatta lainkaan sitä, että vuoden 1870 syyskuussa hän itse tunnusti kapinan mielettömyyden.

„Versailles’in porvarilurjukset”, kirjoittaa hän, „asettivat pariisilaisille vaihtoehdon: joko oli otettava vastaan taisteluhaaste tai antauduttava taistelutta. *Työväenluokan demoralisointi* jälkimmäisessä tapauksessa olisi ollut *paljon suurempi* onnettomuus kuin miten monen johtajan tuhoutuminen tahansa”³⁷.

Tähän lopetammekin lyhyen katsauksen niihin proletariaatin arvon mukaisen politiikan opetuksiin, joita Marx antaa Kugelmannille kirjoittamissaan kirjeissä.

Venäjän työväenluokka on jo kerran todistanut ja todistaa vielä monta kertaa, että se kykenee „rynnäköimään taivaita vastaan”.

Helmikuun 5 pnä 1907

Julkaistu v. 1907 kirjasessa:
K. Marx. „Kirjeitä L. Kugelmannille”.
N. Leninin toimittama ja esipuheella
varustama „*Novaja Duman*”
julkaisu, Pietari

*Julkaistaan kirjasen
tekstin mukaan*